



EPISTOLYAR ASARLARDA GERMENEVTIK TAHLILI.

Dusmurotov Qahromon Mamadiyevich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
O'zbek tili va adabiyoti kafedrasini o'qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.19603473>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 12-aprel 2026 yil
Ma'qullandi: 14-aprel 2026 yil
Nashr qilindi: 16-aprel 2026 yil

KEYWORDS

epistolyar janr, germenevtika, ichki monolog, hayrat, hijron, badiiy talqin, o'zbek nasri, ruhiy kechinma, maktub, falsafiy tahlil.

ABSTRACT

Mazkur maqolada zamonaviy o'zbek nasrida epistolyar unsurlarning badiiy-falsafiy va germenevtik xususiyatlari tahlil qilinadi. O'tkir Hoshimov, Xurshid Do'stmuhammad, Xayriddin Sulstonov, Iqbol Mirzo hamda Ilhom G'aniyev asarlari misolida maktub, ichki monolog va ruhiy murojaat shakllarining inson ichki olamini ifodalashdagi o'rni yoritiladi. Tadqiqotda germenevtik yondashuv asosida "hayrat" bilish jarayonining boshlanishi, "hijron" esa ruhiy yetilish bosqichi sifatida talqin qilinadi. Maqola epistolyar ifodaning zamonaviy adabiyotdagi falsafiy kengayishini ochib beradi.

Zamonaviy adabiyotshunoslikda epistolyar janr inson ruhiyatini ifodalashning eng nozik va chuqur badiiy vositalaridan biri sifatida o'rganiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning "Biz O'zbekistonda "Adabiy do'stlik – abadiy do'stlik" degan chuqur ma'noli tamoyilga amal qilgan holda, jahon adabiyotining durdona asarlarini o'zbek tiliga tarjima qilish va nashr etish masalasiga g'oyat jiddiy e'tibor qaratmog'imiz lozim. ...yurtimizda dunyo adabiyotining bebaho mulki bo'lgan mingminglab asarlar tarjima qilinib, kitobxonlar qalbidan joy olgani, adabiyotshunoslik va tarjimashunoslik bo'yicha o'ziga xos ijodiy maktab shakllanganini alohida ta'kidlash lozim",¹ Maktub shakli yoki maktub ruhidagi ifodalar nafaqat kommunikativ vazifani bajaradi, balki qahramon ichki dunyosining murakkab qatlamlarini ochib berishga xizmat qiladi. Shu jihatdan epistolyar uslub badiiy matnda insonning o'z-o'zi bilan muloqoti, xotira va hissiyotlar dinamikasini ifodalovchi muhim estetik hodisa hisoblanadi. O'zbek nasrida ham epistolyar ifoda turli shakllarda rivojlanib, ichki monolog, ruhiy murojaat va dialogik tafakkur bilan uyg'unlashgan holda yangi badiiy-falsafiy yo'nalishni yuzaga keltirmoqda. O'tkir Hoshimov, Xurshid Do'stmuhammad, Xayriddin Sulstonov, Iqbol Mirzo hamda Ilhom G'aniyev asarlarida ushbu uslub inson ruhiy olamini ochib berishning asosiy vositalaridan biriga aylangan.

Asosiy qism

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni// <https://lex.uz/docs/-6600413>

Epistoliyar asarlarning germenevtik tahlili — bu maktublar, kundaliklar va yozishmalar shaklida yaratilgan asarlarni, ularning yashirin mazmuni, muallifning ruhiy holati va tarixiy kontekstini tushunishga qaratilgan sharhlash metodidir. Bu usul matnning tashqi tuzilishidan (shaklidan) ichki ma'nosiga (g'oyasiga), personajlarning ichki dunyosi va his-tuyg'ularini tushunishga yo'naltirilgan.

Germenevtik tahlilning asosiy jihatlari maktub muallifi va qabul qiluvchi o'rtasidagi munosabat germenevtikada maktub yozuvchi (subyekt) va o'quvchi (obyekt) orasidagi muloqot va his-tuyg'ularning o'rni alohida o'rganiladi. Yashirin (implicit) ma'nolarni ochish matndagi har bir so'z, istiora va mazmuniy bo'yoqlar orqali qahramonning ruhiy kechinmalari va ziddiyatlari tahlil qilinadi. Tarixiy va madaniy kontekst epistoliyar asarni tushunishda asar yozilgan davrning ijtimoiy-madaniy muhiti va yozishmalar an'analari hisobga olinadi. "Germenevtik aylana" qismni (maktubni) tushunish uchun butunni (asar mavzusi va g'oyasi), butunni tushunish uchun esa qismlarni o'rganish zaruriyati.

Germenevtik tahlil epistoliyar asarning badiiy ta'sirchanligini, uning badiiy matn arxitektonikasini (qurilishini) va g'oyaviy mazmunini to'g'ri belgilashda qo'llaniladi.

Epistoliyar janr — badiiy adabiyotda maktub shaklida yoki maktub ruhidagi ifoda orqali insonning ichki kechinmalari, ruhiy iztiroblari va ijtimoiy munosabatlarini ochib beruvchi muhim usullardan biridir. Germenevtika esa matnni talqin qilish, uning yashirin ma'nolarini ochish, muallif va o'quvchi o'rtasidagi ma'naviy ko'prikn anglashga xizmat qiladi.

Mazkur maqolada O'tkir Hoshimovning "Cho'l havosi", Xurshid Do'stmuhammadning "Hijronim mingdir mening", Xayriddin Sultonovning "Ishonch telefoni" qissalari, Iqbol Mirzoning "Bonu" hamda Ilhom G'aniyevning "Hayrat va Hijron" romanlari epistoliyar unsurlar va germenevtik talqin nuqtai nazaridan o'rganiladi.

Epistoliyar ifodaning badiiy xususiyatlari Mazkur asarlarda epistoliyar elementlar to'liq maktub shaklida bo'lmasa-da, ular quyidagi ko'rinishlarda namoyon bo'ladi:

- ichki monologlar (go'yoki yozilmagan maktublar)
- ruhiy murojaatlar (yo'qlikka yoki xayoliy suhbatdoshga)
- dialogik tafakkur (o'z-o'ziga yoki boshqa shaxsga yo'naltirilgan fikrlar)

Germenevtik yondashuvda bu unsurlar matnning "yashirin qatlamlari"ni tashkil qiladi. Ya'ni, har bir ichki murojaat aslida o'quvchiga yo'llangan ramziy maktubdir.

"Cho'l havosi" qissasida ichki maktub va ma'naviy izlanish O'tkir Hoshimovning "Cho'l havosi" qissasi o'zbek nasrida epistoliyar ruh va ichki monolog uyg'unlashgan muhim asarlardan biri hisoblanadi. Ushbu qissa yozuvchining ilk yirik asari bo'lib, unda inson qalbining nozik qatlamlari, ayniqsa, yoshlik muhabbati va ruhiy iztiroblar chuqur badiiy ifoda etilgan. Epistoliyar ruh va ichki maktub fenomeni Asarda epistoliyar shakl an'anaviy maktublar orqali emas, balki qahramonning ichki kechinmalari orqali yuzaga chiqadi. Bu — "ichki maktub" deb ataluvchi badiiy hodisadir. Qahramon o'z his-tuyg'ularini go'yo kimlargadir emas, balki o'ziga murojaat qilgandek ifodalaydi.

Shu jihatdan:

- ichki monolog — yozilmagan maktub
- xotiralar — kechikkan izhor
- sukut — yashirin murojaat

Germenevtik nuqtai nazardan, bu unsurlar o'quvchini matnni nafaqat o'qishga, balki uni "talqin qilish" va "his etish"ga undaydi. Ramziy obrazlar va

ularning talqini Asarda markaziy ramz sifatida “cho'l” obrazi alohida ahamiyat kasb etadi. Germenevtik talqinda: cho'l — ruhiy bo'shliq, yolg'izlik va ichki iztirob makoni havoning og'irligi — inson qalbidagi bosim, aytilmagan dardlar timsoli Bu ramzlar orqali muallif tashqi muhitni emas, balki insonning ichki olamini tasvirleydi. Natijada makon psixologik maydonga aylanadi. Ruhiy izlanish va o'zlikni anglash Qahramonning kechinmalari oddiy muhabbat hikoyasi emas, balki o'zlikni anglash jarayonidir. U sevadi, iztirob chekadi, shubhalanadi va shu orqali ichki kamolot sari intiladi.

Bu jarayonda:

- muhabbat — ruhiy sinov
- iztirob — anglash vositasi
- xotira — ichki dialog maydoni

Shu bois asar faqat voqealar rivoji bilan emas, balki ruhiy harakat dinamikasi bilan qadrlidir. Asarning badiiy va adabiy ahamiyati “Cho'l havosi” qissasi 1964-yilda yaratilgan bo'lib, u yozuvchining adabiyotga kirib kelishida muhim bosqich bo'lgan. Asar Abdulla Qahhor tomonidan yuksak baholangan. Qissaning аҳамияти: o'zbek nasrida psixologik tasvirni kuchaytirgan sodda, ammo ta'sirchan til uslubini namoyon etgan epistolyar ruhni ichki monolog orqali yangicha talqin qilgan Shuningdek, asar asosida 1972-yilda “Bahor qaytmaydi” filmi suratga olingani uning badiiy qiymatini yana-da tasdiqlaydi. O'tkir Hoshimovning “Cho'l havosi” qissasi epistolyar janrning noan'anaviy — ichki maktub shaklida namoyon bo'lishining yorqin namunasi hisoblanadi.

Germenevtik tahlil shuni ko'rsatadiki: asardagi har bir kechinma — yashirin maktubdir qahramonning ichki ovozi — asosiy matndir o'quvchi esa ushbu “maktublar”ning talqinchisiga aylanadi Natijada, asar o'quvchini voqealarni kuzatishga emas, balki inson qalbining chuqur qatlamlarini his etishga chorlaydi.

“Hijronim mingdir mening” da hijron falsafasi Xurshid Do'stmuhammad asarida epistolyar ifoda bevosita hijron tuyg'usi orqali ochiladi. Qahramonning ruhiy kechinmalari va iztiroblari ko'pincha aniq manzilga yetib bormaydigan, biroq ichki ehtiyoj sifatida yuzaga chiqadigan murojaatlar shaklida ifodalanadi. Bu jihat asarda epistolyar ruhning ichki, ya'ni psixologik ko'rinishda namoyon bo'lishini ta'minlaydi. Epistolyar ifoda va ichki murojaat Mazkur asarda maktub an'anaviy shaklda emas, balki ichki dialog ko'rinishida mavjud. Qahramon o'z kechinmalarini kimlarga dir yo'llayotgandek tasvirleydi, ammo bu murojaatlar ko'pincha javobsiz qoladi.

Shu jihatdan:

- murojaat — ichki ehtiyoj ifodasi
- sukut — javobsizlik ramzi
- iztirob — ruhiy harakat manbai

Bu unsurlar o'quvchini qahramon ruhiyatiga yaqinlashtiradi. Hijron tushunchasining germenevtik talqini Asarda hijron oddiy ayriliq holati sifatida emas, balki kengroq falsafiy mazmunda talqin qilinadi. Germenevtik jihatdan: hijron — insonning o'zligini anglash yo'lidagi zaruriy bosqich ayriliq — ruhiy kamolotga eltuvchi sinov sog'inch — ichki bog'liqlikning davomiyligi Bu yerda hijron faqat yo'qotish emas, balki ichki o'sish vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

Subyektiv talqin va o'quvchi roli Asarning muhim jihatlaridan biri — uning ochiq talqin imkoniyatiga egaligidir. Matnda aniq xulosalar berilmaydi,

aksincha, o'quvchi o'z tajribasi orqali ma'no hosil qiladi. Shu bois: matn — ochiq tizim o'quvchi — faol talqinchi ma'no — individual tajriba mahsuli Bu esa asarni hermenevtik jihatdan ko'p qatlamli qiladi. Xurshid Do'stmuhammadning "Hijronim mingdir mening" asari hijron tushunchasini epistolyar ruh orqali chuqur falsafiy darajada talqin etadi. Hermenevtik yondashuv shuni ko'rsatadiki:

- hijron — faqat ayriliq emas, balki o'zlikni anglash vositasi
- murojaat — insonning ichki dialog shakli
- o'quvchi — matn ma'nosini yaratuvchi subyektdir

Natijada, asar inson ruhiyatining nozik va murakkab qatlamlarini ochib beruvchi badiiy-falsafiy matn sifatida namoyon bo'ladi.

"Bonu" asarida sevgi va ichki murojaatlar hermenevtik tahlili Iqbol Mirzoning "Bonu" romanida epistolyar ruh an'anaviy maktub shaklida ichki kechinmalar orqali namoyon bo'ladi. Asarda qahramonlar ruhiyati, ularning muhabbatga oid his-tuyg'ulari ko'proq aytib berilmaydi, balki his ettiriladi. Misol uchun

– *"To'g'risi, sinfdoshlarim ba'zida chiroyimga havas qilib gapirishgan, birovlari hasadda so'z qistirgan paytlari ko'p bo'lgan. Maktab havaskorlik to'garagida bosh rollar menga ishonib topshirilganda sinfdoshim Adibaning g'ayrligiga javoban adabiyot o'qituvchimiz Jannat opa "Bonuning ko'rinishi ham mos keladi", deb og'ziga urgani ham bor gap". – "Men bo'yim yetib ulg'ayganim sayin chiroyim ochilib, go'zallashib borayotganimni o'zim ham bilib, ko'cha-ko'yda suhbatlashib turganlar men o'tganimda birdan jimib qolishlaridan, avtobusga chiqsam beixtiyor hamma men tomon qayrilib olishidan, o'qituvchilarim baholarimni biroz oshirib qo'yishlaridan... ich-ichimdan quvonar... bir so'z bilan aytganda, hayotdan mamnun edim.*² Shu jihatdan, matnda "ichki maktub" fenomeni muhim o'rin tutadi. Epistolyar ruh asarda epistolyarlik tashqi shakl emas, balki ichki holat sifatida mavjud. Qahramonlarning sevgi izhorlari ko'p hollarda bevosita ifodalanmaydi, balki ishora, sukut va ichki dialog orqali ochiladi. Bu holat quyidagilarda namoyon bo'ladi: muhabbatning ichkilashuvi; tuyg'ularning bilvosita ifodasi psixologizmning kuchayishi Sevgi tushunchasining hermenevtik talqini hermenevtik nuqtai nazardan, asardagi sevgi oddiy hissiy holat emas, balki ma'no yaratuvchi ruhiy jarayon sifatida talqin qilinadi. Shu asosda: sevgi — tilsiz maktub, ya'ni aytilmaydigan, ammo his etiladigan ichki murojaat; sog'inch — ruhiy bog'liqlikning davomiyligi; izhor — ko'pincha sukut orqali amalga oshadi; Bu yerda sevgi muloqot emas, balki mavjudlik holatiga aylanadi. Sukut fenomeni va ichki murojaat asarda sukut alohida badiiy vosita sifatida qo'llaniladi. U oddiy jimlik emas, balki mazmunli ichki nutqdir. Hermenevtik jihatdan: sukut — eng chuqur ifoda vositasi ichki murojaat — insonning o'z-o'zi bilan muloqoti; aytilmagan so'z — matnning yashirin qatlamini tashkil etadi; Shu sababli, asarni anglash uchun o'quvchi nafaqat matnni, balki satrlar orasidagi ma'nolarni ham "o'qishi" zarur. Yashirin ma'no va o'quvchi talqini "Bonu" asarining muhim jihatlaridan biri — ma'noning ochiq emas, balki yashirin shaklda berilishidir. Muallif tayyor xulosalar bermaydi, balki o'quvchini mustaqil talqin qilishga undaydi. Natijada: matn — ko'p qatlamli tizim; ma'no — subyektiv talqin mahsuli o'quvchi — faol ishtirokchi

Bu esa asarning hermenevtik imkoniyatlarini kengaytiradi.

Iqbol Mirzoning "Bonu" romanida sevgi va ichki murojaat epistolyar ruh orqali chuqur falsafiy mazmunda ifodalangan. Hermenevtik tahlil shuni ko'rsatadiki: sevgi — tilsiz, ammo

² Iqbol Mirzo. Bonu. Toshkent, 2020. – B. 12.

kuchli ichki muloqot shakli; sukut — eng ta'sirchan ifoda vositasi ma'no — asosan satrlar orasida yashiringan. Natijada, asar o'quvchini nafaqat o'qishga, balki his qilish va talqin etishga chorlaydi.

Hayrat va Hijron romanida epistolyar falsafaning germenevtik tahlili Ilhom G'aniyevning "Hayrat va Hijron" romanida epistolyar shaklning falsafiy mazmuni germenevtik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Asarda maktub shakli oddiy kommunikativ vosita emas, balki insonning o'zlikni anglash jarayonini ifodalovchi ontologik-falsafiy makon sifatida namoyon bo'ladi. Qahramonlarning o'z hayoti, taqdiri va o'tmishiga murojaati "hayrat" va "hijron" kategoriyalari orqali bilish va ruhiy yetilish jarayonining bosqichlari sifatida talqin etiladi. Zamonaviy o'zbek nasrida epistolyar shakl inson ichki dunyosini ochib berishning muhim badiiy usullaridan biri sifatida shakllanib bormoqda. Ilhom G'aniyevning "Hayrat va Hijron" romani ham ushbu an'ana doirasida yaratilgan bo'lib, unda maktub va murojaatlar tizimi falsafiy yuklama bilan boyitilgan. Roman matnida qahramonlar tashqi voqelikdan ko'ra ko'proq o'z ichki olami bilan muloqotga kirishadi. Shu sababli asar epistolyar shakl orqali inson ongining o'z-o'zini anglash jarayonini ifodalaydi. **Epistolyar shakl va uning falsafiy mohiyati** Epistolyar shakl adabiyotda faqat stilistik vosita emas, balki dialogik ongning ifodasidir. "Hayrat va Hijron" romanida maktublar:

- tashqi kommunikatsiya emas, balki ichki monolog;
- voqelik tasviri emas, balki ong oqimi;
- axborot almashinuvi emas, balki ma'no izlash jarayoni.

sifatida namoyon bo'ladi. Shu jihatdan maktub: insonning o'ziga qaytishi va o'zini qayta talqin qilish maydoni hisoblanadi. Germenevtik yondashuv va talqin muammosi Germenevtika nuqtai nazaridan matn tayyor ma'noni bermaydi, balki o'quvchi bilan hamkorlikda ma'no hosil qiladi. Roman strukturasi ham aynan shu tamoyilga asoslanadi. Asarda har bir maktub: o'tmishni qayta o'qish; hozirgi holatni talqin qilish; kelajakni tasavvur etish jarayonlarini birlashtiradi. Bu esa germenevtik aylana (interpretatsiya doirasi)ni yuzaga keltiradi. "Hayrat" va "Hijron" kategoriyalarining falsafiy talqini Hayrat — bilish jarayonining boshlanishi Roman konsepsiyasida "hayrat" oddiy emotsional holat emas, balki epistemologik (bilish bilan bog'liq) kategoriya sifatida namoyon bo'ladi. Mavjud haqiqatni shubha ostiga qo'yadi; insonni savol berishga majbur qiladi; bilish jarayonini faollashtiradi Germenevtik jihatdan hayrat: talqinning boshlang'ich impulsi, ya'ni ma'no izlashning ilk bosqichidir. . Hijron — ruhiy yetilish bosqichi "Hijron" roman strukturasi yo'qotish va ayriliq holati sifatida namoyon bo'ladi, biroq u faqat fojiviy mazmunda cheklanmaydi. Hijron: insonni ichki izolyatsiyaga olib kiradi o'zlikni qayta anglashga majbur qiladi; ruhiy transformatsiyani yuzaga keltiradi; Germenevtik talqinda hijron ma'no chuqurlashuvi va o'zlikni anglashning yetuk bosqichidir. Maktub — o'zlikni anglash vositasi Romandagi har bir maktub oddiy epistola emas, balki falsafiy aktdir. U orqali qahramon o'z kechinmalarini tahlil qiladi; o'zini "boshqa" sifatida ko'radi; ichki dialogni shakllantiradi Natijada maktub: o'zlikni anglash yo'lida bosib o'tilgan har bir bosqichning yozma ifodasiga aylanadi. Epistolyar falsafaning dinamikasi Asarda epistolyar tizim statik emas, balki dinamik jarayon sifatida ishlaydi. Har bir murojaat:

1. mavjud ma'noni buzadi;
2. yangi savol tug'diradi;
3. yangi talqinga olib keladi.

Bu jarayon roman mazmunini ochiq va ko'p qatlamli qiladi. Ilhom G'aniyevning "Hayrat va Hijron" romani epistolyar shakl orqali inson ongining murakkab falsafiy jarayonlarini ifodalaydi. Germenevtik talqinda asar quyidagi xulosani beradi:

- hayrat — bilish va anglashning boshlanishi;
- hijron — ruhiy yetilish va ichki transformatsiya;
- maktub — o'zlikni anglashning vositasi.

Shu tarzda roman epistolyar falsafani insonning ichki olami bilan bog'lab, uni ma'no izlash jarayoniga aylantiradi. Tahlil qilingan asarlarda epistolyar unsurlar turli shakllarda namoyon bo'lsa-da, ularni birlashtiruvchi jihat — insonning ichki olamiga yo'naltirilganligi hisoblanadi. Germenevtik yondashuv shuni ko'rsatadiki,

epistolyar ifoda tashqi emas, ichki muloqotdir; maktub shakli — ruhiy ochilish vositasi; o'quvchi — matnning hamkor talqinchisidir. Natijada, zamonaviy o'zbek nasrida epistolyar usul yangi shakllarda rivojlanib, inson ruhiyatini chuqurroq anglash imkonini bermoqda.

Xulosa

Ushbu maqolada tahlil qilingan asarlar — O'tkir Hoshimovning "Cho'l havosi", Xurshid Do'stmuhammadning "Hijronim mingdir mening", Xayriddin Sultonovning "Ishonch telefoni", Iqbol Mirzoning "Bonu" hamda Ilhom G'aniyevning "Hayrat va Hijron" asarlarida epistolyar unsurlar turli badiiy shakllarda namoyon bo'lishi aniqlandi. Ular an'anaviy maktub ko'rinishidan tortib ichki monolog, ruhiy murojaat va dialogik tafakkur shakllarigacha kengaygan holda, zamonaviy nasrda epistolyar uslubning transformatsiyasini ko'rsatadi. Germenevtik tahlil natijasida epistolyar ifoda faqat kommunikativ vosita emas, balki inson ongining o'zini anglash jarayonini ifodalovchi falsafiy-badiiy hodisa ekani ayon bo'ldi. Har bir asarda maktub yoki murojaat shakli tashqi adresatdan ko'ra ko'proq ichki adresatga — insonning o'ziga qaratilgan "ruhiy dialog" sifatida talqin qilinadi.

Shu asosda quyidagi umumiy xulosalar shakllanadi:

- epistolyar unsurlar zamonaviy o'zbek nasrida ichki monolog va ong oqimi bilan sintezlashgan yangi poetik modelni yuzaga keltiradi;
- germenevtik yondashuv matnning yuzaki mazmunidan ko'ra uning yashirin, ko'p qatlamli ma'nolarini ochib beradi;
- "hayrat" va "hijron" kategoriyalari insonning bilish jarayoni va ruhiy yetilish bosqichlarini ifodalovchi falsafiy belgilar sifatida talqin etiladi;
- o'quvchi endi passiv qabul qiluvchi emas, balki matn ma'nosini qayta yaratuvchi faol talqinchiga aylanadi.

Umuman olganda, ushbu asarlar epistolyar shaklning zamonaviy adabiyotdagi falsafiy imkoniyatlarini kengaytirib, uni inson ruhiy olamini chuqur ochib beruvchi muhim estetik va hermenevtik vositaga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Iqbol Mirzo. Bonu. Toshkent, 2020. – B. 44
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni // <https://lex.uz/docs/-6600413>
1. "Hayrat va hijron" (platonik-intellektual roman) XX jild badiiy nashr [Matn]: Ilhom G'ani "Sadiddin Salim Buxoriy" nashiyoti "Durdona", 2025-404 b.